

Societas Intellectualis Seniorum
Stockholm

Resumé av sammankomst i SIS den 16 mars 2026 med föredrag av Jenny Ström

Kvällens sammankomst med middag och föredrag hade lockat hela 28 medlemmar samt 5 gäster. Den utsökta middagen inleddes med en kalvpastrami kombinerad med en tryffelaioli vilket fick smaklökarna att jubla. Till denna inledning så hälsades medlemmar, föredragshållare och gäster välkomna av vår vice ordf Martin som för dagen axlat manteln som kvällens primus motor. Som varmrätt avnjöts så en halstrad kolja som glatt simmade i en ört- och vitvinssås. Till fisken serverades ett lämpligt vitt vin gjort på druvorna chardonnay och viognier. Allt avslutades med en rabarberkompott kompletterad med en kardemummabavaroise. Trots att vår förre sekreterare Lennart hade avgått som sådan vid vårt förra möte så kände han ändå sitt ansvar som värd för kvällens gäst, och som den versmakare och ordekvilibrist han är, att författa två lämpliga snapsvisor. Den som särskilt välkomnade kvällens föredragshållare och gäst, Jenny Ström, sjöngs med både maritim text och melodi. För övrigt har Lennart lovat att någon gång och med viss oregelbundenhet återkomma med lämpliga texter till lämplig musik i samband med framtida presentationer.

Efter avnjuten middag och ben som skulle sträckas så återsamlades vi för att med stort intresse få lyssna på Jenny Ström som hade valt titeln **På tröskeln till en ny tid - Sveriges säkerhet i förändring** för sitt föredrag. En synnerligen aktuell titel, då Sverige som relativt nya medlemmar i Nato fått en ny roll, vilken också påverkat marinens uppdrag, och med särskild tanke på dagens geopolitiska läge med Östersjön i centrum. På detta sätt introducerade Lennart kvällens föredragshållare. Jenny har en bakgrund som officer i Marinen men är nu, sedan 1 år, militär sakkunnig vid Forsvarsdepartementet. Viktigt med tanke på att hon besitter en unik och viktig kompetens om just Östersjön.

Jenny har gått den långa vägen. Hon var värnpliktig soldat 1995 och fortsatte därefter sin militära bana. Officersexamen tog hon 1998. Värnplikten var ännu 1995 baserad på frivillighet, sedan 2017 har Sverige dock återinfört allmän värnplikt. Den är numera helt könsneutral, man mönstrar, genomgår olika medicinska och kunskapsbaserade tester. Av de mönstrade tas sedan ett visst antal ut för värnplikt varje år. Denna mängd kommer att öka i både den mer närliggande och längre bort liggande framtiden. Jennys marina karriär har gått via tjänstgöringar på bl a minsvepare och korvetter, hon har varit lärare, fartygschef, divisionschef, förbandschef mm. Som tidigare nämnts är hon nu sakkunnig inom Forsvarsdepartementet.

Hon har även ett civilt liv, i detta är hon gift med Magnus som också är officer, de har en son och på fritiden ägnas familjelivet åt bl a golf och fotboll. Hon är dessutom i den lyckliga situationen att hon aldrig ångrat sina livsval.

Som en naturlig del i arbetsuppdraget ligger att ha kontroll över omvärldsutvecklingen, en utveckling som för dagen måste betraktas som instabil, oförutsägbar och svårbedömd. Det underlättas heller inte av den mängd konflikter som samtidigt pågår, såsom kriget mellan Ryssland och Ukraina, den uppblussade konflikten mellan USA/Israel och Iran samt ett instabilt förhållande mellan USA och Kina. Sammantaget måste man konstatera att den hittillsvarande världsordningen som vi är vana vid är utmanad. Detta kompliceras dessutom av andra konfliktformer såsom hybridkrigföring, cyberkrig och terrorism, allt påverkat av teknikutvecklingen. Den regelbaserade världsordningen präglas nu av instabilitet och oförutsägbarhet.

När det gäller Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina så måste konstateras att en dålig fred för Ukraina också skulle vara utomordentligt dålig för Europa. Ovanpå detta så utmanar även Kina världsordningen utifrån sina egna intressen. Energiförsörjningen har blivit ett problem och president Trump kräver hjälp av Europa för att hålla Hormuzsundet öppet. Stormakterna drar sig inte för att lägga sig i de afrikanska ländernas intressen och utnyttjar dessas instabilitet. Ett väpnat angrepp mot Sverige går inte att uteslutas, det var ju också detta som ledde till den svenska Nato-ansökan och så småningom vårt medlemskap. Detta föregreps av informationsattacker, desinformation och underrättelseaktiviteter av oönskad natur.

Vi i Sverige fortsätter att värna vår demokrati och säkerhet tillsammans med våra allierade inom Nato och i Europa. Vi värnar vår frihet och självständighet, våra liv och vår säkerhet. Vår försörjningsberedskap måste fungera, en stabilitet i samhället måste finnas och värnas. Totalförsvaret är återupprättat och Försvarsdepartementet har numera två ministrar med olika ansvarsområden, en försvarsminister och en för det civila försvaret.

Nato är en politisk och försvarsinriktad organisation. Den är politiskt styrd av sina 32 medlemsnationer. Organisationen bygger på fem artiklar.

I Artikel 1 och artikel 2 fastslås att alla konflikter i första hand skall lösas på fredlig väg. Man föreskriver att avhålla sig från hot och våld.

I Artikel 3 föreskrivs en ömsesidigt utvecklad förmåga att försvara sig enskilt men också att bidra kollektivt.

Artikel 4 föreskriver ett samråd vid yttre hot och reglerar hur man skall agera. Kabelincidenterna i Östersjön har bl a medfört att vi har en gemensam Nato-övervakning.

Artikel 5 föreskriver ömsesidiga försvarsgarantier. Detta är aktiverat en gång: USA 11/9 2001 där USA får hjälp mot terroristorganisationen al-Qaida i Afghanistan.

Sveriges medlemskap i Nato inleddes den 16 maj 2022 med beslut om en ansökan som överlämnas den 18 maj 2022. Turkiet och Ungern obstruerade länge vår ansökningsprocess (fy!!). Först den 7 mars 2024 kunde vi inträda som medlemmar och vi är nu fullt integrerade i Natos försvarsplanering. Planeringen inriktar sig på olika faser: Fred > Kris > Krig. Avskräckningsoperationer pågår ständigt för att visa vår förmåga. Våra förband måste skapas i en ömsesidig dialog med Nato. Sverige tillhör den ledningsstruktur som styrs från Bryssel och geografiskt tillhör vi Norfolk (USA) som omfattar Atlanten och Norden. Vi har idag 250 befattningar inom Nato. Inom vårt bevakningsområde ligger Kaliningrad, S:t Petersburg och Murmansk. Vi har militär personal i Lettland och snart i Finland. Sverige är ett transitland för transporter inom och genom Sverige i nord-sydlig riktning men även öst-västlig riktning. Viktiga partners för oss är de nordiska länderna samt Tyskland och Polen. Exempelvis har detta tagit sig uttryck i att vi säljer ubåtar till Polen.

Totalförsvaret:

- * inbegriper det centrala arbetet med Nato
- * vi samarbetar inom EU rörande säkerhet och försvar
- * vi samarbetar med andra allierade utanför Europa såsom Kanada, Australien och Sydkorea
- * vi stödjer Ukraina

Myndigheten för civilt försvar, en ny roll för ett stärkt totalförsvar. Totalförsvaret inbegriper alla = hela samhället.

Beredskapsmyndigheter är samtliga 21 länsstyrelser med alla deras olika sektioner.

Fler vill bli värnpliktiga idag än tidigare, fler är mer motiverade för detta.

Besluten i Nato skall vara kollektiva och sträva efter koncensus.

Rysslands ambition är att splittra EU. Samtidigt måste Europas länder ta ett större personellt och ekonomiskt ansvar för Natos gemensamma försvar. Vi får räkna med en ca 7-8 års inträdesperiod i Nato innan vi är fullt integrerade.

Vår och Finlands unika förutsättningar är vår förmåga i och kunskap om Östersjön med sin speciella skärgårdsmiljö. Undervattensmiljön är speciell.

En kritisk punkt för Sverige är Gotland. Därför genomförs också övningar där för att visa på vår försvarsförmåga.

Efter denna föredragning så vidtog en frågestund som hade tendensen att inte vilja ta slut. När jag själv gjorde reflexionen att "så här många frågor har jag aldrig upplevt under de få år jag varit med" så sade Martin precis samma sak och då med en mycket längre tidshorisont att blicka tillbaka mot. Frågorna var många vilket speglade allas stora intresse av vad som sker i vår omvärld, en omvärld som både fascinerar och förskräcker.

När de motiverade applåderna lagt sig så överlämnade Martin en brun påse med misstänkt kluckande och skvalpande innehåll vilket kändes både marint och motiverat.

Vid pennan

Peter Forssberg